

tributione pro horis, &c. sive sint titulo temporali acquisita, puta ex successione, testamento, donatione, &c. quæ bona patrimonialia dicuntur.

712 Præmissa omnia bona sunt immunia ab omnibus sæcularibus exactiōibus, & oneri-bus, modo dicto, ex cit. cap. Non minūs, ex cap. Quamquam 4. de censib⁹ in 6. Trid. sess. 25. de ref. cap. 20. & novissimè ex Bulla Urb. VIII. Romanus Pontifex, 5. Junii 1641. ubi molestias omnes damnat, & reprobatur Pontifex, inter quas damnat Collectas, militum hospitationes, & alia onera super Ecclesiastis, & locis priis, ac personis Ecclesiasticis, earumque bonis, seu fructibus, per laicos, vel alios quoscumque sine Apostolica autoritate imposta, & exalta etiam à sponte contrahentibus: v. n. 805.

713 Immunitas namque Ecclesiastica, tam personarum, quam eorum bonorum, etiam tertii generis, nedum est de jure civili, & Canonico, ex citatis, & aliis juribus; verū etiam de jure divino. Constat Genesis 47. Accipite semina, & serite agros, ut fruges habere possitis: quoniam partem Regi dabitis, &c. ex eo tempore usque in præsentem diem in universa terra Ægypti Regibus quinta pars solvitur, & factum est quasi in legem, absque terra Sacerdotali, quæ libera ab hac conditione fuit.

Primo Eisdæ 7. Artaxerxes Rex gentilis ad favorem Sacerdotum, & Ministrorum Templi Dei Israel, Decretum immunitatis edidit: vobis quoque (suppetu, Custodibus, & gubernatoribus) notum facinus de universis Sacerdotibus, & Levitis, & Cantoribus, & Janitoribus, Nathinias, & Ministris domus Dei hujus, ut vestigal, & tributum, & annonas non habeatis potestatem imponendi super eos.

Denique, ex verbis Christi. Matth. 17. Quid tibi videtur Simon? Reges terra à quibus accipiunt tributum, vel censum à filiis suis, an ab alienis? & ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Jesus; Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & cum piscem, qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore ejus invenies flaterem; illum sumens, da eis pro me, & te.

714 Demum: Violantes immunitatem Ecclesiasticam realem contra bona secundi, aut primi generis, incident in Excommunicationem Bullæ Coenæ, §. 17. latam: contra verò bona secundi, aut tertii generis, in excommunicationem Coenæ, §. 18. & 15. latam v. n. 705. ad 711.

IMMUNITATE REALI

715 Gaudent Clerici in Sacris, sicut excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares, aut verbaliter degradati; quia sic-

ut per has censuras Clericatum non amittunt; ita nec privilegium immunitatis annexum.

716 Clerici in Minoribus, aut in prima tonsura constituti, certum est, quod gaudeant, si habeant conditiones Trident. de num. 732. De aliis verò, qui eas non habent, quamvis plures negent, probabilis est, quod gaudeant; quia (ut rite adveritur Pirhing. lib. 3. tit. 49. §. 6.) Trid. eas conditiones requirit pro privilegio fori.

717 Conjugati verò in nostra Ecclesia Latina non gaudent. C. uito de Cler. Conjug. in 6. ut in n. 744.

718 De colonis, & emphyteutis, sic recte discurrat Pirhing. cir.

Ad colonos quod attinet, & emphyteutas Laicos, qui Ecclesiarum agros elocatos colunt, utrum immunes sint a tributis, & gabenis per Principes sæculares impositis; de emphyteutis quidem dicendum est, qui Ecclesiarum fundos, & prædia in emphyteufis ab Ecclesia obtinent, quod ad solvenda onera, quæ ratione talium fructuum impo-

nuntur, obligentur; cum enim dominum

utile talium fundorum, ratione cuius one-

ra talia imponuntur, tum ad illos perti-

neat, ac persona emphyteutæ subiecta sit

jurisdictioni imponentis tributa, consequen-

ter ad hæc obligabuntur. Inter colonos ve-

rò distinguendum est, utrum sint hi scilicet

coloni adscriptitii, qui terra tali colendæ

in perpetuum sunt adscripti, ita ut rede-

re non possint, vel utrum sint coloni par-

tiarii, ita ut certa pars fructuum ad illos,

& certa alia ad Ecclesiam pertineat: prioris

casus coloni immunes sunt à solvendis talia-

bus oneribus ex fundis Ecclesiæ, quos co-

lunt, cum omne dominum utile ad Eccle-

siam, vel Clericos pertineat, certa tantum

pensione coloni talibus in laboris merce-

dem soluta: posterioris casus coloni, quoad

partem quidem, quæ tota Ecclesiæ est, im-

munes sunt ab oneribus realibus, ne Eccle-

sia onerari videatur: non tamen immunes

sunt quoad eam partem, quæ ipsorum pro-

pria est; cum enim persona tales, sint lai-

cæ, laicæ jurisdictioni subiectæ, & totum

dominium partis talis ad illas pertineat, ne

Ecclesia hujusmodi tributis gravetur, non

bus laicalibus videantur immunes.

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

IMMUNITAS PERSONALIS

719 E St, qua Clerici sunt exempti à potesta-

te laicali, ex pluribus juribus, maxi-

me ex cap. Ecclesia Sancta Maria 10. de Const. &

Trid. sess. 25. de reform. c. 20. v. n. 604. & 714.

720 Hæc immunitas tres parit effectus.

721 Primus est, quod Clerici sint exempti à tributo Capitationis, videlicet tributo reali, quod imponitur super capite, & sic obligari non possunt ad solvendas exactiones, quæ à Principe sæculari imponuntur suis subditis. Habetur ex juribus n. 716. relatis.

722 Secundus, quod Clerici sint exempti ab onere munierum personalium, ex cap. Ecclesiast. 68. 12. quæst. 2. Munera personalia alia sunt fordida, ut mundare cloacas, &c. Ad hæc non possunt obligari, nec acceptare debent, cum sint indecentia statui. Alia sunt honorifica, ut regere Urbem; aut indifferen-tia, ut munus tutoris, &c. & hæc acceptare possunt, si velint; at non possunt cogi, ut acceptent.

723 Et sic obligari non possunt ad fodien-dam terram, &c. Ad pugnandum personaliter contra hostes. Ad murorum custodiam (nisi magna necessitas defendendi Urbem contra hostes infideles urgeret, ex cap. Pervenit. 2. de Immunit.) Nec obligari possunt ad ho-spitandos milites in suis dominibus, etiam patri-monialibus. Pirhing. in Comp. lib. 3. tit. 49. §. 5. v. n. 712.

724 Possunt tamen in se suscipere munera civilia, honesta, & pia, putæ tutelas, aut cùratales consanguineorum, vel misérabilium personarum. Et tunc sicut laicus ratione ad-ministratio-nis Ecclesiasticæ debet rationes sui officii reddere coram Judice Ecclesiastico; ita Clericus ratione sui officii temporalis, quod nomine laici gerit, potest nomine illius con-veniri, putæ curator nomine minoris, &c. & coram Judice sæculari respondere. Pirhing. in comp. lib. 2. tit. 2. de foro compet.

725 Violantes immunitatem personalem quoad duos priores effectus, incident in ex-communicationem Coenæ, §. 18. & 15. latam.

Secundum, Privilegio fori gaudere Clerici in minoribus, incidentem in habitu, & tonsura, qui in Synodo dicecesana obedi-entiam præstiterunt Ordinario, & per paucas vices in Choro interfuerunt, & Processionibus, atten-tis circumstantiis, quamvis alicui Ecclesiæ de-mandato Episcopi non inferiat, vel benefi-cium Ecclesiasticum non habeat. Ita Diana p. 4. trah. 1. resolut. 18. ex Decl. Sac. Congr. Conc. 28. Martii 1628.

727 Violantes immunitatem personalem quo-ad hunc tertium effectum, incident in excom-municationem Coenæ, §. 15. latam.

728 Hoc tamen est intelligendum, quando Clericus est reus; tunc, inquam, non nisi coram judice Ecclesiastico potest suam cau-sam dicere.

729 Si autem sit Actor contra laicum in causa pure temporali, tunc adire debet sæcu-lare tribunal; ex regula illa: Actor sequi debe-rit forum Rei. C. Si Clericus 5. & cap. cùm sit genera-le, 8. de foro compet.

730 Quod si tam Clericus, quam laicus sint simili rei, tunc, si causa est separabilis, quili-bet est in suo foro convenientius, Clericus in Ecclesiastico, laicus in sæculari, quia in cau-sa separabili socius delicti non gaudet privile-gio sui socii, l. si quis, 53. S. 1. ff. de furtis. Si vero causa sit inseparabilis, tunc uterque est coram Judice Ecclesiastico convenientius; quia minūs dignus potius trahi debet à magis di-gno, quam è converso. Ita Phœbeus lib. 2. tit. 11. de Immunit. num. 18.

PRIVILEGIO FORI GAUDENT

731 Clerici Sacris Ordinibus insigniti. 732 Non gaudet Clericus prima tonsura initatus, aut etiam in Minoribus consti-tutus: Nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clericalem habitum, & tonsuram deferens alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inferiat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines suscipiendos versetur. Ita Cone. Trid. sess. 23. de ref. c. 6.

733 Super quo Concilii Decreto duo sunt advertebā. Primum, quod Clericus in minoribus carens habitu Clericali, & tonsura tem-pore delicti, aut capturæ, gaudet privilegio fori, si alias solitus erat deferre. Diana part. 4. trah. 2. res. 18. & part. 1. trah. 2. res. 33. Ex Decl. S. Congreg. quod Bonac. de legibus dis. 10. quæst. 2. punt. 1. S. 4. numer. 14. Quia non præsumitur dimissile habitum animo deserendi, sed commodiūs delictum patrandi.

734 Tertius effectus est, quod Clerici sint exempti à jurisdictione Judicis sæcularis in causis tam civilibus, quam criminalibus. Et immunitas sub hoc respectu appellatur privi-legium fori, quod est concessum in favorem totius ordinis Ecclesiastici, ex cap. si diligen-ti 2. de foro compet. adeoque à persona pri-vata renunciari non potest, ex codem cap. v. num. 757.

734 Clericis in minoribus conjugatis est talis captio, & carceratio, seu custodia, est plus restricta immunitas. Solum namque sunt exempti à Judice seculari quoad causas criminatae, cùm sit facta auctoritate, & nomine Ecclesie.

739 Hoc pacto Minister laicus Clericum capere potest. Primò, post delictum commissum, ad effectum eum præsentandi suo Superiori. Quatuor autem requiruntur conditiones, 1. Quòd delictum sit notorium. 2. Quòd Clericus sit suspectus de fuga. 3. Quòd Superior Ecclesiasticus consuli non possit, ut ab eo accipiatur capiendi mandatum; quibus seclusis conditionibus, capture erit illicita, ut potè nomine laici facta, quia tunc Superior non censetur consentire. 4. Ut statim ad suum Superiorum ducatur; si fieri potest; aut quamprimum fieri potest. Non potest laicus in suis carceribus ultra viginti quatuor horas, inò nec breviori tempore Clericum detinere, si possit statim aut prius illum ad suum Superiorum remittere.

735 Sunt etiam plures casus, in quibus Clericus constitutus in Sacris, ex jure Canonico non gaudet immunitate exemptionis à potestate fori secularis, & ab onere solvendi tributa.

Et primò: Clericus negotiator, si tertio monitus non respiscat, sed pratermissis divinis officiis, ad negotiations incumbat, privatus manet exemptione à tributis, & tamquam laicus in hac parte relatè ad res per negotiations acquisitas est reputandus, *cap. fin. de vita, & honest. Cler. VId. de contract. verb. Negotiatione.*

736 Secundò. Clericus Feudatarius in causa feudali, sive de proprietate agatur, sive de ejus possessione, conveniri debet coram domino feudi, etiam si iste sit laicus, *c. Verum 6. & cap. Ex transmissa 6. de foro compet.*

737 Tertiò. Si Clericus aliquod ex iis delictis committat, quibus à jure Canonico est statuta privatio immunitatis à foro seculari. Tale est (ait Phæbus) *si Clericus, nec in modo tonsura, nec in vestimentorum forma, nec in qualitate negotiorum de Clericatu quidquam offendat,* & tertio monitus ab Episcopo emendationem contemnat, *ex cap. Contingit 45. de sentent. excom. Item. Si Clericus joculatoriam artem per annum exercuerit, ipso jure: Si autem tempore breviori, & tertio monitus non respiscit, privatur omni privilegio Clericali, ex cap. unic. de vita & honest. Cler. in 6. & Clement. 1. de vita, & honest. Cler. c. cum ab homine 10. de judicis.*

738 Clericus quamvis numquam propria auctoritate capi, aut incarcерari possit à Minister laico, potest tamen auctoritate, & nomine Ecclesie, semper ex commissione expressa, & aliquando ex praesumpta, & ratiæ sui Superioris Ecclesiastici; tales namque possunt contingere casus, ut prudenter Minister laicus, & rationabiliter presumat de commissione Superioris Ecclesiastici; & tunc statim

talis captio, & carceratio, seu custodia, est licita, quia non est secularis, sed Ecclesiastica, cùm sit facta auctoritate, & nomine Ecclesie.

740 Secundò, si Clericus fuerit à Judice laico, inò à privato repertus in fragranti criminis. Quia tunc censetur cuiilibet data potestas, *ex l. Raptore, C. de Episcop. & Cleric.* Debent tamen allatae conditiones concurrentre.

741 Tertiò. Si Clericus sit debitor, & solvere potens, non velit. Semper tamen debent præmissæ conditiones concurrere. Quia tunc talis capture, aut detentio, non est actus jurisdictionis, sed justæ defensionis, quæ etiam à quolibet privato potest præstari.

742 Quartò. Si delictum sit in fieri contraria personam, & prædictæ conditiones concurrant; quia cuiilibet, nedum Judici, sed etiam privato, competit jus, & onus justitiae, aut charitatis innocentem defendendi, & injuriam propulsandi.

743 Quintò. Quoties Clericus potest impunè occidi, aut verberari; quia tunc capture est ei minus malum. Castrop. *p. 2. tral. 11. disp. un. punct. 6. ex cap. 3. de sentent. excom.*

744 Sextò. Clericus, si die, aut noctu reperiatur à ministris secularibus sine tonsura, & habitu, cum armis prohibitis, aut delictum patraturus; quamvis cognoscatur à Ministris quòd sit Clericus, potest capi, aut detineri, præmissis concurrentibus conditionibus. Semper tamen attendendo *ditta n. 732. & 733.*

Quòd si Ministri laici non dignoscant personam, sic deprehensam esse Clericum, & dictum ejus de statu Clericali, sit ipsis suspectum de falsitate, & fine declinandi forum, ad fugiendum; tunc quamvis ab eisdem detinatur captus, & custoditus, debent tamen statim

statim ad Superiorem, seu Judicem Ecclesiasticum, pro recognitione recurrere, quia ad ipsum spectat cognitio, *ut num. 766. an captus sit Clericus, nece?* Et etiam, an sit fraudulentus in assumendo, aut reaſumendo statu Clericali. Et veritate de statu Clericali comperta, est statim suo Superiori Ecclesiastico remittendus.

745 Insuper privilegio fori gaudent Monachi, & regulares utriusque sexus, laici, Conversi, & Oblati, seu Tertiarii sub Religiosorum teſto viventes.

746 Religiosi Equitum Militarium S. Joannis gaudent, quia sunt veri Religiosi, ut dicemus de voto.

Pro Religiosis Ordinum Militarium S. Jacobi, Alcantara, Calatrava, Montes, S. Stephani, & Sancti Lazari, attendenda est consuetudo, quia dubium est, an sint verae Religiones, ut infra de Voto, verb. *Depraxi commutationis.* De equib[us] aurei velleris, Sancti Michaelis, Annunciationis, De laanda, & aliorum Ordinum Militarium, certum est, quòd non gaudeant: quia nec sunt Ordines approbati à Pontifice, nec verae Religiones.

747 Item gaudent Eremitæ, quia tria substantialia vota emiserunt, vel si hæc non emiserunt, vivunt in communitate in Congregatione aliqua, auctoritate Episcopi approbata. Vel si solitarii vivant, deferunt habitum, & tonsuram, & ab Episcopo ad servitium alicujus Ecclesiæ sunt deputati.

748 Item Tertiariæ D. Francisci in suis dominibus viventes, etiam si sint viduæ, quæ tamen Tertiariarum Regulam servant, & vitam coelibilem ducunt, ex voto Castitatis de Ordinarii licentia emiso. *Ex const. 22. Dum intrâ, edita in Conc. Later. sess. 21. à Leone X. 1. Martii 1518. S. 21.*

749 Item uxor Clerici, Diana *p. 3. tr. 1. ref. 45. & p. 4. tral. 1. ref. 41. contra Bonac.* quia uxor sequitur forum mariti, *l. fin. C. de incol.* etiam post mortem mariti, viduitate durante. Filii legitimi Clericorum, etiam ante Clericatum suscepit. *Sacr. Congreg. 18. Martii 1631. Servi, & mancipia Clericorum: v. num. 733.*

750 Item laici familiares Episcoporum, qui habere possunt familiam armatam ad capendum, carcerandum, ad terminandum judicium sine recursu ab brachium seculari, & ad poenas corporis inflictivas citra sanguinem infligendum. Insuper Officiales, & Ministri Curiæ Episcopi.

751 Laici familiares, & pariter Officiales, & Ministri Curiæ Inquisitorum, qui pariter

habere possunt familiam armatam, inò punire impedites delationem armorum, tamquam perturbatores Officii S. Inquisitionis, *v. num. 613.*

752 Diana *p. 4. tral. 3. ref. 55. & in Summa ver. Inquisitorum jurisdictione, num. 26. habet, ut sequitur.*

In causis criminalibus suorum familiarium Inquisitores Hispaniæ habent jurisdictionem, exceptis certis criminibus, de quibus Joannes de Hevia, Curia Philippi, *p. 3. S. 1. num. 19. & aliū.* In causis civilibus Ferdinandus de Castro *l. 1. tr. 4. disc. 8. pun. 12. §. 2. num. 9.* tenet, habere jurisdictionem solum respectu Officialium, qui sunt à secretis, non autem respectu aliorum exterorum. Sed hæc opinio non placet quoad Regnum Valentia, & Sicilia, ubi (ait Rojas *p. 2. num. 422.*) ex concordia inter Regiam Majestatem, & inquisitionem, Inquisitores cognoscunt in causis civilibus omnium familiarium. Quod etiam, ait Paramus de orig. Inquis. *l. 3. q. 6. num. 27.* ex jure municipali Regni Siciliae, ex juris Pontifici decisionibus, privilegiis, & consuetudine immemorabili. Narbona *recopil. l. 4. tit. 1. leg. 20. glos. 1. num. 14. & glos. 9. n. 2.* testatur, id servari etiam in Catalonia, & in Regno Aragonia, & Majoricatu. Et ex Paramo observat, quod in hoc Regno Sicilia non solum familiares, sed etiam eorum uxores ad hoc viduae, quamdiu viduae fuerint, gaudent privilegio fori, *p. 4. tr. 8. ref. 55.*

753 Insuper gaudent Hospitalarii, dummodo inserviant hospitali auctoritate Episcopi erecto, Diana *p. 3. tral. 1. ref. 66. contra Abbatem.*

Verum tamen est, circa plura habentus à n. 746 dicta, attendendam esse consuetudinem, ut advertit Pirhing. *in Comp. tit. 12. de for. comp. §. 3. in fine.*

Denique dicta omnia de Immunitate Ecclesiastica, tam reali, quam personali, sunt servata proportione intelligenda etiam de Religiosis utriusque sexus, de Novitiis, & laicis Religionum, quia omnes ea gaudent.

Q U A R E S I.

754 An laicus factus Clericus judicari, & puniri possit pro obligationibus contractis, aut delictis commissis ante Clericatum?

P Lura adducit Fagnan. *l. lib. Decr. C. Magnus de Obligat. ad ratiocin.* Sed breviter resolutionem defumo ex mente S. Congr. Conc. apud ipsum à num. 64.

Dicitus ergo laicus, si Clericatum, videlicet primam tonsuram, assumpsit absque ulla fraude, in quantum non fuit apud Judicem laicum accusatus, nec ab eo citatus, & prævenitus, pro certo gaudet privilegio fori, ita ut non possit factus Clericus a Judice sacerulari judicari, aut puniri, quia privilegium supervenientis eximit à jurisdictione primi Judicis. Et privilegium est à jure Canonico concessum statui Clericali absolutè, absque ulla restrictione ad delicta postea, aut ante illum commissa. v. n. 709.

Si Clericatum assumpsit cum fraude, fraude consistente in hoc, quod assumpserit non animo retinendi, sed forum sacerulare declinandi, & postea statum deferendi; non gaudet foro, & sic potest à Judice sacerulari judicari, & puniri, juxta dicta à num. 758. & num. 733. Quia fraudem committentes beneficio legis sunt indigni, Cap. penult. de Gollus. regn. Et in omni dispositio ne fraus semper intelligitur excepta, l. Imperidem, §. 1. de Prohibit. feud. alienan. v. n. 758.

755 Si Clericatum assumpsit cum fraude, fraude consistente in hoc, quod supposita præventione apud Judicem sacerularem, in quantum fuit accusatus, citatus, &c. statum Clericali assumpsit, animo forum sacerulare declinandi, sed in statu perseverandi; runc gaudet privilegio fori quoad personam, ita ut non possit à Judice sacerulari corporaliter puniri, personaliter adstringi, aut carcerari; quia hæc non est fraus propriæ dicta, ut constat ex num. 760. Et hoc maximè, si post dictam præventionem, antequam finiretur causa, fuerit ordinatus Sacerdos, aut in sacris, ex cit. num. 760. Non gaudet autem privilegio fori quoad bona, sed quoad bona subest jurisdictioni Judicis sacerularis, à quo potest puniri poena pecuniaria, & confiscatione honorum, supposita causæ præventione, ut suprà; secus ea non supposita. Ex mente Sacr. Congr. Conc. cit. num. 754.

Non potest autem Judex sacerularis, qui prævenit, contra recensiti Clerici bona procedere: nisi priùs per Judicem Ecclesiasticum fuerit cognita præventio, & declaratum, ac pronunciatum fuerit, eum Clericatum assumpsisse in fraudem Curia sacerularis: ut in hoc num. 755. Juxta dicta num. 766.

Fagnanus cit. n. 77. docet, eodem modo esse discurrendum de laico post delicta, aut debita facto professo, cum hoc solo discrimine, quod defensio causæ spectet ad Monasterium.

QUÆRES II.

756 Clericus in Minoribus constitutus habitum dimisit, amplius non reassumpturus; inde delicta commisit. An possit habitum reassumere, ut privilegio fori gaudeat?

R Esp. posse, & gaudere, Castropal. p. 2. disc. un. tr. 12. punt. 3. Quia privilegium fori abolitè, & absque exceptione à Trident. conceditur constitutis in minoribus beneficium habentibus, vel tonsuram & habitum gestantibus, si alicui Ecclesiæ inserviant de mandato Episcopi, ut in n. 732. Et quamvis delicta tempore dimissionis habitus ut supra commissa, fuerint tunc jurisdictionis laicæ, nunc sunt Ecclesiastica, sicut est persona. Tum quia in tantum tunc delicta commissa, erant jurisdictionis laicæ, quia deficiebat conditio à Trid. requisita pro gaudio fori, unde per locum ab opposito, ea opposita privilegium revivisicit.

757 Dices, dimissionem illam habitus esse quamdam privilegii renunciationem. Resp. Castrop. cit. quod privilegium statui Clericali competens, nemini licet renunciare, ex cap. si diligenti, defor. comp. Et refert ex Barbosa casum de Clerico, qui volens nubere, beneficium, & Clericatum renunciavit; at quia postea voluntate mutata habitum reassumptus, & aliud beneficium obtinuit, dubitatum fuit, an gauderet privilegio fori. Et Sac. Congr. 11. Junii 1587. censuit, gaudere; quia privilegio Clericali renunciare non potest. Hinc Clericus privilegio fori gaudet, si fervet conditions à jure Canonico pro gaudio requisitas: v. n. 722.

QUÆRES III.

758 Quid dicendum, si recensitus Clericus Minoribus iniussatus, fuit captus, aut citatus à Judice sacerulari tempore dimissionis habitus, & habitum non ante, sed post capturam, aut citationem reassummat?

R Espondet Castropal. cit. num. 3. ut sequitur.

Respondeo, privilegio carere debere; quia illa habitus reassumptio videtur fulta in fraudem jurisdictionis sacerularis, ac proinde non debet professe: sic tenet Farinac. d. q. 8. num. 66. & 110. Barbosa 2. p. alleg. 12. num. 29. & in remiss. Concilii decreto 6. sess. 23. de reformat. circa finem: Quia generaliter quoscumque assumptio clericatus, beneficii, habitus, & tonsura fit in fraudem jurisdictionis sacerularis, cessat clericale privilegium, quia fraus, & dolus nemini dobet patrocinari. Alias immunitas Ecclesiastica fomentum esset delictorum; sic Gutier. præl. quæst. lib. 1. quæst. 5. Menoch. de presumpt. libr. 6. quæst. 76. num. 35. Julius Clarus l. 5. §. fin. quæst. 36. numer. 43. Farinac.

q. 8.

De I. Precepto Decalogi. Cap. IV.

81

g. 8. n. 66. & 104. Barbosa in remissione Concilii circa finem, decreto 6. sess. 23. Zenedo ad decr. coll. 24. n. 1. & alii.

759 Qui addit, fraudem presumi, & consister in eq, quod Clericalem habitum, vel Ordinem assunat, ut medium tantum ad vitandam jurisdictionem sacerularem, non ex animo perseverandi in illo. Quod potest contingere in assumptione minorum Ordinum post delictum, vel in assumptione habitus Clericalis dimisi: presumitur enim te velle illis Ordinibus, & habitu Clericali uti, non in perpetuum, sed ad tempus, & quatenus necessarium medium fuerit ad vitandam laicalem jurisdictionem; qua intentio mala est, & fraudulenta, ac proinde digna privatione clericalis privilegi: v. n. 733.

760 Rite autem subdit, quod si talis Clericus ad declinandum forum sacerulare Ordinem sacram suscipiat, gaudet. Quia non est fraus, licet sit suscepit intentione eum declinandi; nam utitur jure suo, assumendo medium ab Ecclesia institutum, cui competit privilegium fori; qua ratione fraus non est, si post delictum ad Ecclesiam configuias, esto ea intentione configuias: fraus autem, & dolus esset, si assumereatur Ordo, non animo perseverandi in illo, sed relinquendi: quod non potest presumi in Ordine sacro, cum hic liget votis: v. n. 754.

761 Item Clericus, qui tempore Clericatus, aut Novitius, qui tempore Noviciatus delictum commisit, gaudet privilegio fori, ita ut pro eo non possit à Judice sacerulari puniri. Gamm. dec. 10. n. 3. Bonac. 8. Præc. Dec. dis. 10. p. 1. §. 2. num. 5.

QUÆRES IV.

762 Quid agendum in dubio, an gaudere debat?

D Ubium potest esse duplex; juris, aut facti. Juris est, si supposita veritate facti, dubitetur, An persona suffragetur jus privilegii. Facti, si dubitetur de facto, videlicet. An persona sit Clericus. Et si Clericus, An habeat conditiones requisitas pro gaudio. Hoc præmissio.

763 Respondeo cum distinctione. Vel delinquens fuit captus in habitu, & tonsura Clericali. Et tunc remittendus est Judici Ecclesiastico. ex cap. Si judex laicus, de sent. excommunic. in 6. Quia delatio habitus, & tonsura longo tempore, licet non probet Clericatum, est tamen grave indicium, & efficax conjectura, dum contrarium non probetur; unde facit stare pro quasi possessione Clericatus, & transfert onus probandi in adversarium; quia possessio stat pro Ecclesia. Ita Castropal. At Covar. & Salzedo apud ipsum referunt; receptam consuetudinem

Examen Ecclesiast.

Hispanæ esse, non remitti reum Judici Ecclesiastico, donec sententia definitiva de Clericatu pronuncietur.

764 Vel delinquens fuit captus absque tonsura, & habitu. Et tunc non tenetur Judex laicus illum remittere Judici Ecclesiastico, nisi, & donec pro certo constet, & fuerit plenè probatum, eum esse Clericum, & qualitates à Jure Canonico pro gaudio requisitas habere; quia Judex laicus tunc è converso per capturam quasi possessionem delinquentis acquisivit, adeoque possessio stat pro Judice laico, & transfert onus probandi in ipsum delinquentem; qua possessione spoliari non potest, nisi dubium vincatur.

765 Clericatus probatur. 1. Per scripturam, nempe per litteras testimoniales Ordinationis,

aut per litteras commendatiæ Ordinarii stantes de Clericatu. 2. Per duos testes omni exceptione maiores. Non sufficit unus, nisi sit adminiculatus; quia hic agitur de præjudicio tertii, nempe fori sacerularis, idque colligitur ex c. Tua, Cler. de peregrin. ubi habetur, Clericatus probari per scripturam, vel per testes: & non dicitur per testem. Unus autem testis (ut notat Castrop.) solùm sufficit, quando de nullius præjudicio agitur, ut cum petitur licentia ad celebrandum, & prædicandum, &c. 3. Per probationem tituli, v. gr. si probetur possidere beneficium, Abbatiam, &c. 4. Per famam publicam.

766 Cognitio autem hujus cause, An delinquens gaudet privilegio Clericatus, certum est, quod spectat ad Judicem Ecclesiasticum, si dubium sit juris; quia decidere controversias Juris Canonici, est quid spirituale, & ad Judicem Ecclesiasticum spectat decidere causas spirituales, ex cap. Quanto, cap. Decernimus, de Judicis, cap. Tuam, de ordin. cognit.

767 Idem dico, si dubium sit facti, quia est de facto spirituali, Castropal. cit. punt. 4. numer. 7. contra Clarum, & alios, quibus non vindetur cognitione rei spiritualis, sed temporalis. Illi adhærent Scaccia, & Farin. apud Castropal. cit. dicentes: Judicem sacerularem cognoscere posse de Clericatu delinquentis, non ad effectum declarandi illum gaudere, vel non gaudere privilegio fori, sed ad effectum remittendi illum Judici Ecclesiastico, si facta sumaria informatione cognoverit Clericum esse.

CASUS FIGURATUR.

768 Vir perditus è regione longinqua cessit seditionem allatus: hinc delictum rebellionis patravit, attentando variis artibus & fraudibus seducere cives, ut legitimo excluso Principe, alium proclamarent. Fuit à Curia sacerulari captus, & carceri.

F

ceribus mancipatus rebellis, qui dixit Ministris se esse Clericum; ipse tamen sine tonsura, & sine habitu Clericali incedebat, & sic fuit inventus, & captus. Non sunt ab eo allatae, nec illius domi reperta litteræ testimoniales Ordinationis, nec commendatitiae testantes de Clericatu. Non sunt testes, qui eum cognoscant; nec fama publica, quæ tamē dicat. Solū sunt reperta domi vestis parva, & collare, quod solent gestare Clerici, & insuper litteræ sub altero nomine ab eo, quo dicit se vocari, quæ tamē videntur ad ipsum directæ, quibus datur ei spes beneficium obtinendi. Delictum est certum, & supponitur tale, ut sit morte dignum. Diligentia de Clericatu ob loci distantiam est difficilis, non tuta, exposita fraudibus, & periculosa. Punitio quibusdam circumstantiis existentibus imminet ad aliorum exemplum, ut qui male sentiunt, se coerceant, & zizania non crescat. His (ut figurantur) suppositis.

Q U A E R E S V.

769 An Curia sacerdotalis possit premissum Reum in suis carceribus detinere. Juridicè contra eum procedere. Et deinde punire?

770 Certum est, 1. quod si Reus diceret, aut constaret, non possidere beneficium, vel alicui Ecclesiæ non deservire cum habitu de mandato Episcopi, immunitate non gauderet, ut constat ex Conc. Trid. num. 732. relato, & n. 733.

771 Certum est 2. posse licet Curiam sacerdotalis Reum in suis carceribus detinere, juxta dicta n. 764.

772 Certum est 3. quod (seclusis circumstantiis suppositis, & figuratis, maximè de diligentia, & probatione difficulti, ac moraliter impossibili) tenetur Curia Sacerdotalis assignare Reo tempus competens ad probandum. Vel Curia ipsa (opportuni interrogationibus præmissis de Patria, & Ordinario proprio domicilio, & Ordinationis) diligentias adhibere in partibus ad litteras testimoniales authenticas à suo Ordinario obtainendas, super ordinatione, titulo beneficii, &c. & super qualitatibus à Trid. requisitis pro gaudio fori, ut in n. 732. & 733.

773 Quod si prædictæ litteræ, & probations accederent, eorum cognitio facienda eset ab Ordinario loci, ubi carceratus existit; juxta dicta num. 766. Quia Reus est ei factus subditus ratione delicti, ut in tom. 2. n. 207. Vide num. 788.

774 Suppositis circumstantiis expositis, & diligentia ad probandum difficulti, ac moraliter impossibili,

Dico, Judicem sacerdotalem licet posse con-

tra reum juridicè procedere, informationes capiendo, interrogando, & alia de jure praestanda peragendo; ac tandem poena, qua dignus est, puniendo.

775 Ratio est; quia Judex sacerdotalis per capturam, ac detentionem dicti delinquentis, & per defectum probationum in contrarium, habet jus certum in delinquentem, est enim in ejus possessione; & jus certum habet super delicto certo enormi, in modo enormissimo, cuiusmodi est, post haeresim, delictum rebellionis in Principem, aut perduellionis in Patriam; delictum quippe viscosum, & quod serpere solet ut cancer.

776 Dubium de Clericatu, & gaudio fori, est leve, in modo levissimum aut nullum; quia solū pendet ex dicto Rei, qui illud non probat. Collare, & vestis parva insufficientem aut non nisi levem conjecturam præbent, quia sunt indifferentia, & æquivoca; solent enim etiam vestes longæ deferri à laicis, maximè à medicis, præsertim in pluribus Italiae Provinciis, quique vulgo Abbates vocari solent, non quia verè tales sint, sed ob meram vestem longam.

777 Adde, indicia efficacia, & præsumptiones vehementes stare contra Reum, ejusque dictum. Et primò. Ex repertis litteris compertus est fraudulentus, & mendax in fictione nominis; qui autem in uno falso deprehenditur, in omnibus ut falso habendus est. Melphi in præc. ver. Testes ex can. 22. quest. 5. Can. Parvuli, 14. & pluribus juribus. Adeoque cum fuerit repertus sine tonsura, & habitu, immixtus enomibus, præsumendum est, collare, & vestem parvam domi detinuisse ad qualitatem personæ pro delictorum & circumstantiarum opportunitate fingendam, aut variandam: ejusque dictum esse dolosum, & fraudulentum, ad forum sacerdotale, in cuius reperitur manibus, declinandum; nam ex Regula 8. Juris in 6. Se-
mel malus, semper præsumitur malus.

778 Secundò. Cūm in litteris, quæ præsumuntur ad ipsum directæ, detur ei spes beneficium obtinendi, ritè præsumitur eum beneficium non possidere, adeoque habetur præsumptio contra titulum à Trident. sess. 21. de refor. cap. 2. pro Clericatu requisitum, ut in tom. 3. num. 48. Insuper, cūm constet, eum minimè per paucos dies, sed plus temporis, quo in loco delicti commoratus est, nulli Ecclesiæ de mandato Episcopi inservisse, ac sine tonsura, & habitu incessisse, delictum molientem rebellionis, atque seditionis, quod ex sui natura longum tempus expicit, vehementer præsumitur non habere qualitates in Clerico à Concilio Tridentino

De I. Precepto Decalogi. Cap. IV.

requisitas pro gaudio fori, ut in numer. 732.

779 Hinc breviter sic rationem restringo. Nemo spoliari potest jure, quod certò possidet, per superveniens dubium, maximè per dubium leve, quod moraliter vinci non potest ex dictis à num. 40. Judex sacerdotalis certò possidet jus contra expositum delinquentem, & super delicto enormissimo certo; Jus verò delinquentis de gaudio fori est dubium, dubiolevi, in modo levissimo, quod (ut supponitur) moraliter vinci non potest. Igitur non potest Judex sacerdotalis jure, quod certò possidet in delinquentem, spoliari per superveniens dubium jam recensitum. Et consequenter potest contra eum juridicè procedere, & de jure punire ut in n. 774. Recole dicta in qu. seq.

780 Denique pro hujusmodi casibus irreparabilibus & extraordinariis recurrat, proportione servata, doctrina Patris Tancredi relata n. 663. & 676. & Castrop. num. 789.

Q U A E R E S VI.

781 Quando, & quomodo Clericus tradi potest puniendus Curia sacerdotali?

R espondeo, tunc tradi posse, quando se immiscet enomibus, cap. Contingit, & cap. Perpendimus, de sent. Excom. Castrop. p. 2. dis. un. tr. 12. punct. 6.

782 Enorme dicitur delictum illud, quod in malitia & foeditate supra modum exuberat, ac excedit. Quod prudentia probi viri dignoscendum remittitur. Enormia, seu immania, sunt primo loco Haeresis, que est Rebello contra Majestatem supremi regum Regis. Inde Rebello, & crimen Læsa Majestatis in Principem, Perduellio, falsificatio Moneta, Latrocinium, Homicidium, Adulterium, Raptus, & similia, quæ numerantur, & explicantur in tom. 2. n. 62. ad 65.

783 Spectato autem jure communī, ob nullum crimen quantumvis enorme Clericus est Curia sacerdotali tradendus, nisi fuerit incorrigibilis. Castrop. cit. numer. 4. ex cap. Cūm non ab homine, cap. Clerici, de Excessibus Prælatorum in 6. cap. Felicis, de Pœnis, in 6. cap.

tua de pœnis, ubi Pontifex injungit Prælatis Ecclesiasticis, Clericos in enormissimis sceleribus, 1. Sodomiae, 2. Occisionis Cardinalis, 3. Latrocinii, & similibus deprehensoribus, punire, 1. depositione, & detrusione in Monasterium, 2. ita ut vita sit illis mors, puta immunitate, perpetua reclusione in ergastulo, 3. degradatione à suis Ordinibus, & detrusione in arcta Monasteria. Non injungit autem, ut Curia sacerdotali tradantur, adeoque aperte colligitur, ad tradendum Clericum Curia sacerdotali, ex jure communi requiri repetitionem delictorum, & incorrigibilitatem.

784 Incorrigibilis dicitur Clericus ex jure communi, si ter monitus, 1. sub depositione, 2. sub excommunicatione, 3. sub anathemate, Ex cap. cūm non ab homine de Judicis; ex consuetudine verò, si ter monitus sub excommunicatione, adhuc contumax perseverat.

785 Ab hoc autem requisito incorrigibilitatis, & triplex monitionis, excipitur prius Assassinum, ex cap. 1. de homicidio in 6. Debet verò prius constare de delicto, & talis à Juge Ecclesiastico declarari. Et tunc eo ipso, quo Clericus per declarationem authenticam fuerit à Juge Ecclesiastico declaratus assassinus, statim jurisdictionis est sacerdotalis, & ab ea juridicè puniendus.

786 Secundò. Excipitur Haeresis, & hoc pacto, quod ad hoc ut pro crimine haeresis Clericus Curia sacerdotali tradatur, non requiratur incorrigibilitas modo recensito, quæ triplicem monitionem supponat, ut in numer. 784. & qualis pro aliis delictis exposcit; sed requiratur, & sufficiat Relapsia, nempe haeresis repetita post sententiam, ex cap. Ad abolen- dum, de Haeresicis, cap. Super eo, &c. Accusa- tur, de Hereticis in 6. Tunc namque à jure incorrigibilis judicatur. Et sic, ut quis pro ha- resi Curia sacerdotali tradatur, adhuc requiritur incorrigibilitas, quæ unicam monitionem authentica per sententiam supponat.

787 Tertiò. Excipitur casus, quo Clericus sine habitu & tonsura enomibus se immiscet; Canones enim, qui incorrigibilitatem, & triplex monitionem exposcent, loquuntur de Clerico, qui cum habitu & tonsura enomibus se immiscet, qui privilegium Clericale non amittit, ex cap. 1. de Apostatis, C. ex parte 2. de Pri- vilegiis, & C. Contingit de sent. excommun. Un- de qui sine habitu & tonsura enomibus se immiscet, potest Curia sacerdotali tradari, absque eo quod præcedat triplex monitus, quia eo ipso pri- vilegium Clericale amittit, maximè ex jure novo Conc. Trid. Castrop. cit. n. 5. Diana part. 1. tral. 2. ref. 33. v. n. 733.

788 Qui rite subdit: Requiritur tamen, ut per sententiam Judicis Ecclesiastici notum sit, Clericus enomibus se immiscere, & sine habitu, & tonsura incedere; aut cum habitu, & tonsura incedentem monitum ter esse, ne enormia comittat; alias Judex sacerdotalis judicare, & punire illum non poterit. Quia qualitas tribuens ju- risdictionem, prius probanda est, 1. si quis aliena, ff. de Judicis. Quaprobatio, non à judge sacer- dari, sed ab Ecclesiastico, cui Clericus subjicitur, facienda est. Eo maximè quia Clericus regula- riter